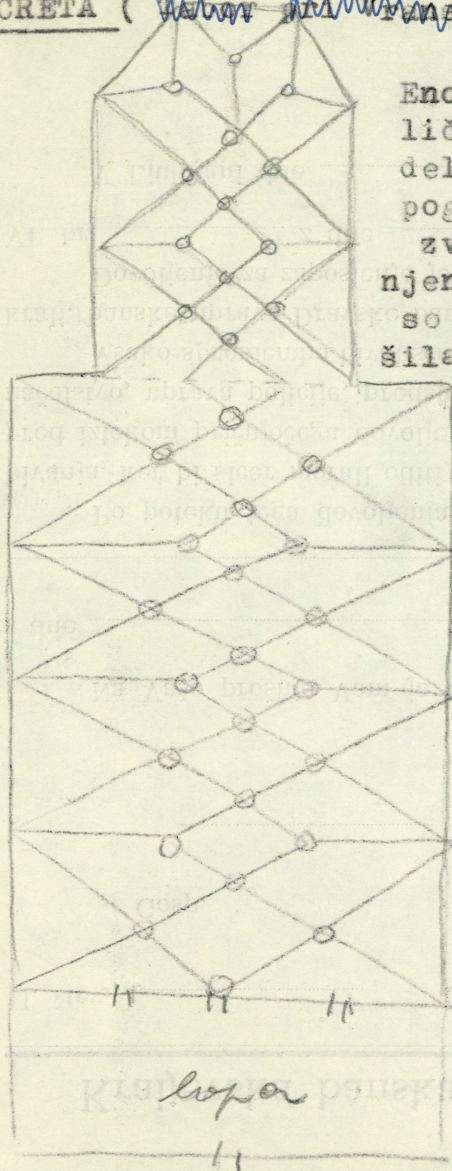

Enotna arhitektura, po profilu so rebrav ladji različna od onih v prezbiteriju, obakrat žleb, prednji del pa poligonalen. Sklepniki na temenu okrogli, str. pogosto ščitki, na nekaterih plastične 6 rogelske zvezde ali okrogli robovi, pa tudi čez ščitek dvignjen vodoraven pas. Svodi slone na služnikih, v prezbit. so polkoržni, v ladji poligonalni. Bogato profiliran šilast portal, dve okrogli palici. Arhitektura, ki je

zunaj zelo bogata, kaže ozke sorodnosti z ono na Taboru in ladji pri sv. Joštu.

Zunaj zelo bogato. Juž.stena dobro ohranjena. Prav tako prezbiterij. Gotski kamnit podstavek, iz njega rastejo oporniki, ki so s strešicami dvakrat prekinjeni in zgoraj nosijo dvakrat žlebasto profiliran gotski podstrešni venec.

Izredno bogati so na prezbiteriju, kjer je vrh podzidka valovito profiliran in strešice kapiteli opornikov nenavadno bogate.

Prizidki so : lopa , kapelex na sev. strani ~~zakrist~~ ~~stija~~ in zakristija na juž.strani. Na sev. strani je zvonik, ki je v spodnjih nadstropjih gotski. Oprema baročna, 18.stol. "rasna rokoko prižnica in rokoko orglje.

Križev pot Wisiak pinx.1861.

Stele, CXXVI, 1939, str.53-55.

Notica iz 1.1855: cerkev je enoladijska, gotska stavba, ki pa je bila večkrat prezidana. Od prvotne stavbe je okranjen rebrasti obok v ~~prekriteju~~ in en portal.

Cerkev ima v prezbit. en oltar M.B., v ladji pa dvoje str. oltarjev: desno M.OLOROSAE, levo sv. Ulrika. Kapela sv. Ane na sev. str. ladje sezidana l. 1720 (letnica na kapeli) Pri gl. ~~stis~~ portalu je ~~krstnikapen~~ kropilni kamen z l. 1685.

Gotski kelihpodoben kelihu v p.c.sv. Miklavža v Nastkah (Gornji Grad), ki ima l. 1512. Pred leti je ta kelih izginil.

V cerkvi je troje zvonov. Najstarejši je majhni zvon z gotskim napisom: Sancta Maria ora pro nobis lxxi (147?) Na oben ostalih zvonovih so napisi: srednji: Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis. Rectore Ecclesie R.D. Joa. Geor. Kraskovitsch SS. T. Doct. Opus Jo. Antoni Samassa. Tabaci 1746.

veliki: Sancta Maria ora pro nobis. Fudit Joannes Jacobus Samassa Tabaci 177 L. 1618 quae fuit in festivitate s. Lucae Evang. je škof Aren blagoslovil oltar sv. Ulrika.

Vizit. poročilo iz 1.1545 ne omenja te cerkve. Ali je bila pozneje zgrajena Vizit. poročilo iz 1.1631 pravi. da ima c. troje oltarjev: M.b. - gl. oltar, sv. Križa na evang. strani in sv. Ulrika na epist. strani

L. 1845 so zvonik prekrili s pločevinasto streho, pevski kor sezidali in l. 1850 restavrirali gl. oltar.

L. 1856 so povečali stare orglex iz ž.c.v. Vranskem in jih prenesli v to cer

L. 1862 nove table križevega pota.

L. 1865 nov oltar v kapeli sv. Ane, delo Andreja Cesarja iz Mozirja.

Ign. Orožen: Das Dekanat Frasslau, 1.1880, str. 86-89.

nad Vranskim
ČRETA (Tschret) -p.c. M. B.
(Tschret)

3.

Filiala, posvečena MB. Fara Vransko. Dožja pot.

Orientacija pravilna. Cerkev stoji na gorskem hrbtu v višini 960 m.

Literatura in viri: Farna kronika; Ivan Gabršek: Dogodki iz župnije Vransko, Maribor, 1880; Vrečar Rajko: Savinjska dolina, Žalec 1930. Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant IV., Dekanat Frasslau, Maribor 1880; Šolska kronika; Gabriel Seidl: Die verschwundene Glocke. Grazer Aufmerksame nr. 25., letnik 1840.

Cerkev sestavljajo: pravokotna ladja, z na severu prizidano 3/8 zaključem kapelo ter 3/8 zaključeni prezbitarij z zvonikom na severu in zakristijo na jugu. Gradnja je kamenita, veže opečna, omet je deloma odpadel; strehe so sedlaste, strešaste, skodlaste, opečne, pločevinaste; zvonikova čebulasta, pločevinasta.

Zunanjščina: Celo cerkev opasuje pristrešen talni zidec, ki se vije tudi okoli kapele sv. Ane in zvonika, ne pa okoli zakristije. Zidec se ravna po terenu in je ob prezbitariju dvakrat ovalno profiliran. Fabion je kamenit, žlebast, ter obteka celo gotsko stavbeno jedro. Prezbitarij in ladjo obdajajo stehričasti oporniki, ki so nameščeni na oglih in eden ob južni podolžnici prezbitarija. (Zadnji je viden le na podstrešju zakristije) ter 3 ob južni in eden (ostali odstranjeni zaradi kapele sv. Ane) ob severni podolžnici ladje. Stebriči ob prezbitariju so do tretinje višine profilirani, nato sledi sedlasta ali pultasta strešica, nad njo pa krogli profil. Ladjini stebriči so do tretinje sexagonalni, sledi izpodžlebljena piramidasta strešica, nato do druge tretinje okrogel profil s posnetim robom, zopet piramidasta strešica in v zadnji tretinji oktogonalni profil. Cerkev kaže enotno gradnjo, razen: kapele iz l. 1720., zakristije iz 16.

stol. in predvidane veže s pevsko emporo l. 1850. Letnica 1863 na vhodu v zakristijo velja samo za nastanek portala.

Glavni portal je zašiljen ter gotsko profiliran: žleb-palica-žleb-palica. Profil je spodaj poševno prirezan. Okna: 4 v južni in 3 v severni steni ladje ter po eno na obeh straneh prezbitorija in kapele sv. Ane, so pravokotno predelana in povečana l. 1850. V jugovzhodni in vzhodni stranici prezbitorija sta še ohranjeni 2 prvotni, ozki zašiljeni okni. Ladja, prezbitorij, kapela in zakristija so enake višine, zvonik členita 2 izpodžlebljena zidca, njegove line so ozke, v zvonovi etaži 4 pravokotne line. Fabion je baročen ter se nad kazališči ure polkrožno asloči. Zakristija je enonadstropna ter ima poševno pritrjene pravokotne okenske k okvirje iz 16. stol.

Notranjščina: Tlak v ladji, prezbitoriju in kapeli je črno-bel, kamenit. Zidana pevske empore je bila vdelana l. 1846. Ladjo pokriva banjasti obok, sestavljen iz 4 travej, prezbitorij pa banja iz 2.5 travejami. Oba okna prepletajo zvezdasti, rebrasti konstrukcije, na vseh stičiščih reber so sklepniki okrogle, rozetaste in ščitaste oblike, ki so jih l. 1945. ob priliki obnove svojevoljno preslikali z različnimi motivi.

7. Profili reber so v ladji in prezbitoriju. R. bra počivajo na stebrih z visokimi bazami, ki so v prezbitoriju okrogli, v ladji oktogonálni. Zaključujejo jih preprosti kapiteli. Stožčaste konsole nadomestujejo stebre samo v oglih pri vhodni steni in pri slavoloku. Slavolok je baročno oblikovan in polkrožno zaključen. Enako je oblikovan slavolik, ki vodi v pridano kapelo, katero pokriva križen obok in tristrani sosvodnični zaključek. Zvonica je kupelasto obokana, manj vodi poznogotski, pažuhasti portal, prirezan na adjovo rno. Vsa notranjščina je še gotsko občutena, dolga in ozka, sicer pa božjepotno-reprezentančna.

Oprava: Glavni oltar je zelo lepo delo iz ca 1730. Sestavljajo ga: dvostopeničen suppedanij, vidana menza in bogat leseni nastavek. Nastavek sestavljajo predela in stebriščna arhitektura. Predella je problikovana v tloris razgibano bazo, na kateri stojijo po 3 prostorno razmeščeni stebri, in po 2 kipa: angel- Barbara - Lucija - angel. Stebrišče nosi razgibano, bogato profilirano gredo, ki je v ~~xxx~~ sredini prekinjena. Sledi atika z Marijinim kronanjem, ki je na vrhu zaključena z usločeno gredo, volutama in kartušo z letnicami: 1850 - 1935. V osrednji dolbini stoji kip Kraljice Marije z detetom v rokah, ki stoji na polmeseču. Istočasen tabernakelj je vrtljiv ter ob strani okrašen s kerubom in 6 starimi, lepimi svečniki. Krasna je tudi večna luč, katero sestavljajo 3 moleči angeli ter poznobaročni in klasicistični dekorativno element. Čas nastanka luči bo okoli 1780.

Stranska oltarja imata ka^{la}menita suppedanija, vidani menzi in lesena nastavka, preprosti deli baročno-klasicistične zmesi iz konca 18. stol. Oltarja sta bila obnovljena l. 1850 in 1935.

Oltar v kapeli sv. Ane je delo Andreja Cesarja iz Mozirja iz l. 1865.

Prižnica je zelo lepa. Je bogato poznobaročno ornamenitran, z zaveso v ozadju in blagoslavljajočim detetom na razgibanem baldahinu. Čas nastanka bo ca 1760.

Orglje: precej devastirano omaro krasi v sredini velika vaza s cvetjem, na krilih pa bogata rocaillska ornamentika. Čas nastanka bo ca 1760.

Križev pot je iz l. 1862. Je delo F. Vizijaka iz Kranja, medtem ko so njegovi okvirji iz delavnice A. Cesarja iz Mozirja.

Kropilnik pri glavnem vodu je imel včasih letnico 1685.

Oprema: Gotski kelih je iz l. 1512.

Zvonik: Je nastal istočasno s cerkvijo. Njegova sedanja baročna streha je

narejena po starem vzoru l. 1846. V njem visi zelo veliki in lepi zvon, katerega krasi izredno bogata rokokojska ornamenitka. Njegov napis se glasi: SANCTA MARIA ORA PRO NOBIS. FUDIT JOANNES JACOBUS SAMASSA LABACI 1778. FLEO MORTUOS . PELO TEMPESTATEM. MONEO DEVOTIONEM. VOCO POPULOS ; Ostala dva zvonova sta nastala l. 1929. v Livarni v Ljubljani.

Podstrešje: Zvonik, ladja in prezbitarij so nastali istočasno, ker je viden eden stebričastih opornikov na podstrešju zakristije, ~~in~~ to dokazuje, da je nastala kasneje, gotovo v 16. stol. Še pozneje sta bila dozidana kapela sv. Ane l. 1720. in zapadni predzidek, ki je iz r. opeke in je nastal ~~ca 1850~~ ca 1850.

Resume: Cerkev se leta 1545 ne omenja, vendar je starješa in je morala nastati koncem 15. stol. Obsegala je ladjo, prezbitarij in zvonik, ki kažejo enotno gradnjo. Ker je v zvoniku nekoč visel zvon iz leta 1471., je to najverjetnejša letnica nastanka cerkve. Leta 1618. je škof Tomaž Hren v njej posvetil oltar Angela varuha, Blaža in Ulrika. Leta 1631. je cerkev imela 3 oltarje. Enkrat v 16. stol. je bila cerkvi prizidana zakristija, l. 1720. kapela sv. Ane in l. 1850 predzidana veža s pevsko emporo. Takrat so tudi prebili severna okna ter predelali južna. Med zadnjo vojno je bila cerkev močno devastirana, a je sedaj že obnovljena. Cerkev obhajanižek zid, ki je bil l. 1858. obnovljen.

Konservatorske opombe: Cerkev je v redu vzdrževana.

Dodatek: Cerkev je lepa izletna točka s čudovitim razgledom. Pred njo stoji velika, košata lipa, ki tvori s cerkvijo izredno učinkovito kompozicijo.

J. Curk : Celjska topografija, rkp. str. 3-5, zapiski 1957.

Cerkev je bila dolgo časa zelo zapuščena. Župnik Andrej Sdoušek se je letil popravil in v letih 1848-1849 je bilo marsikaj narejenega. Prekrili so turn in cerkveno streho, napravili nova okna, povečali ("Mategnili") so cerkev, prenovili oltarje, znotraj in zunaj prebelili cerkev ter iz ž. c. sv. Mihaela na Vranskem prenesli stare orgle. Prenovili so tudi kapelo sv. Ane.

Vodušek: Andre Sdoušek, fajmošter Labudske škofije. - Drobtince za leto 1855, leto X, 1855, str.136.